

Một số giải pháp cải thiện hoạt động khai thác, xuất bản sách tinh gọn tại Việt Nam hiện nay

Ngày nhận bài: 27/10/2024 | Ngày phản biện: 28/10/2024 | Ngày xuất bản: 01/11/2024

Tác giả: Nguyễn Ngọc Quang (Đại học Hà Nội)

Tóm tắt: Sách tinh gọn, hay sách tóm tắt, là một sản phẩm tuy không mới nhưng do sự phát triển của các nền tảng số cũng như mạng xã hội mà đang trở thành xu hướng ở Việt Nam. Tuy nhiên, hoạt động này còn có nhiều vấn đề, như chưa tạo ra được lợi nhuận trực tiếp, dễ bị vi phạm bản quyền, các chế tài và quy định pháp luật tuy đã có nhưng chưa được cập nhật với tình hình thực tế, các đơn vị xuất bản vẫn còn e dè chưa phát triển mạnh. Do vậy, cần nâng cao vai trò của Cục Xuất bản, In và Phát hành - trung gian kết nối các yếu tố trong hoạt động khai thác sách tinh gọn cũng như những sản phẩm phái sinh. Đồng thời, các đơn vị xuất bản cũng cần đi đầu trong khai thác bản quyền, xây dựng hệ thống nhân sự chuyên nghiệp, giáo dục và tuyên truyền đến các tác giả nhằm phát triển hoạt động khai thác sách tinh gọn cho thị trường xuất bản Việt Nam.

Ảnh: minh họa IT

1. Mở đầu

Hiện nay, mạng xã hội và các nền tảng công nghệ đang phát triển mạnh mẽ trên khắp thế giới. Khi truy cập các nền tảng mạng xã hội này một thời gian, người dùng sẽ thấy xuất hiện các nội dung tóm tắt về các chủ đề liên quan đến tác phẩm xuất bản. Hình thức này có tính hấp dẫn, nên các nền tảng mạng xã hội thường xuyên giới thiệu đến người dùng, cho thấy sức hút của các nội dung tinh gọn – tóm tắt đang được nhiều độc giả ưa thích, theo trang Datareportal – một trang chuyên cung cấp các báo cáo liên quan đến hoạt động truyền thông đa phương tiện có phân tích, thì đa số người dùng trên nền tảng trực tuyến là để giải trí. Điều này đến từ sự phát triển nhanh của các nền tảng công nghệ trực tuyến như các nền tảng mạng xã hội, xem phim trực tuyến, kết hợp xu hướng tiêu dùng nhanh của con người hiện nay, tạo ra xu hướng cập nhật thông tin nhanh hơn và đơn giản hơn.

Nếu muốn khai thác tác phẩm gốc để làm sách tinh gọn hay sách nói tinh gọn, hay các thể loại sản phẩm phái sinh khác sẽ phải xin phép chủ sở hữu bản quyền của tác phẩm gốc, nhưng trên thực tế, đa phần các sản phẩm tinh gọn hiện nay đều không thực hiện hoạt động khai thác bản quyền, do thị trường sách tinh gọn vẫn còn mới, chưa tạo ra lợi nhuận trực tiếp cho các NXB và các công ty liên kết, hạn chế về nguồn lực cũng là những cản trở lớn nhất, chưa có quy trình trong hoạt động khai thác sách tinh gọn, nên các bên nền tảng số thường không khai thác bản quyền sách tinh gọn.

Hiện nay, việc quản lý nhà nước cho các hoạt động xuất bản sách tinh gọn cũng chỉ có thể quản lý hoạt động của các đơn vị xuất bản, nhưng với những sản phẩm tinh gọn tự xuất bản, tự phát hành trên các nền tảng mạng xã hội, thì rất khó có thể quản lý hoạt động này được. Điều này có thể phát sinh những khủng hoảng tiềm năng trong tương lai liên quan đến vấn đề bản quyền trong các hoạt động phát hành các sách tinh gọn, vậy nên bài viết đưa ra một số giải pháp nhằm cải thiện hoạt động xuất bản sách tinh gọn, trong đó tập trung vào việc khai thác bản quyền, phát hành truyền thông, và quản lý nhà nước trong hoạt động xuất bản sách tinh gọn.

2. Một số vấn đề trong hoạt động khai thác, xuất bản sách tinh gọn ở Việt Nam hiện nay

Năm 2023, theo báo cáo trong Hội nghị sơ kết đánh giá 1 năm triển khai nhiệm vụ phát triển thị trường sách tinh gọn do Cục Xuất bản, In và Phát hành tổ chức, tại Việt Nam, sau 1 năm triển khai sách tinh gọn, đã có 10 đơn vị thực hiện xuất bản và phát hành sách tinh gọn, với 973 đầu sách, trong đó có 880 đầu sách điện tử, với số lượng tiêu thụ 400.000 bản sách in và hơn 100 triệu lượt truy cập sách điện tử.

Thể loại và nội dung của các đầu mục sách tinh gọn khá phong phú không chỉ những sách giải trí, hay sách kỹ năng, mà cả những sách liên quan đến chính trị và tư tưởng cũng được xuất bản cho những đối tượng người đọc khác nhau, ngoài việc đa dạng về thể loại sách tinh gọn còn đa dạng về cách trình bày và các phương thức, cách phát hành các sản phẩm sách tinh gọn – tóm tắt. Tuy nhiên sách tinh gọn – tóm tắt không mang lại lợi nhuận cho các đơn vị xuất bản, với các NXB thì thường thực hiện đợt đặt hàng xuất bản sách tinh gọn trong ngành, còn với các công ty liên kết thì phát triển sách tinh gọn nhằm mục đích giới thiệu là chính, nên không thực hiện hoạt động khai

thác bản quyền sách. Vậy nên chưa có một quy trình cụ thể nào có ranh riêng cho hoạt động khai thác sách tinh gọn.

Sách tinh gọn – tóm tắt là một sản phẩm phái sinh từ sách, hiện này vẫn còn rất nhiều đơn vị xuất bản gọi với những tên khác nhau chưa thống nhất, loại sản phẩm này tóm tắt lại nội dung từ tác phẩm gốc, giá thành thấp nên hoạt động khai thác bản quyền cũng được tổ chức đơn giản, tránh tăng chi phí, sử dụng các nhân sự có sẵn, kiêm nhiệm. Theo Luật Sở hữu trí tuệ Điều 32, thì mọi sản phẩm phái sinh từ sách đều phải xin phép chủ sở hữu bản quyền, trừ những sản phẩm nhằm mục đích nghiên cứu, giảng dạy, giới thiệu cung cấp thông tin.

Với các loại sách tinh gọn – sách tóm tắt in trên thị trường, đang được thực hiện giống với cách thông thường, với phương pháp này tuân thủ theo Luật Xuất bản, và Luật Sở hữu trí tuệ, nhưng với thể loại sách tinh gọn điện tử, sách tinh gọn nói, tinh gọn đa phương tiện có mục đích nhằm giới thiệu sách trên các nền tảng số, thì ranh giới giữa vi phạm và không vi phạm bản quyền mong manh hơn. Sách tinh gọn thể hiện được ưu điểm khi đang tải lên mạng xã hội, nhằm thực hiện các hoạt động truyền thông.

Trong một số đơn vị sản xuất như Waka và Voiz FM, thì các hoạt động khai thác sách tinh gọn có sự kết hợp với hoạt động truyền thông, như phát miễn phí nhằm thu hút độc giả đến với nền tảng và đến các đầu sách gốc, đăng ký trở thành hội viên của nền tảng với chi phí khoảng năm trăm nghìn đồng cho 1 năm. Trên thế giới có những nền tảng thành công như "Blinkist" hay "getAbstract", đang kinh doanh thuần túy sách tinh gọn và có mối quan hệ với nhiều đơn vị xuất bản trên thế giới, nhưng thị trường xuất bản ở Việt Nam có sự khác biệt với thị trường xuất bản thế giới.

Hiện nay, chưa có một nền tảng quảng bá hợp pháp nào ở Việt Nam, dành riêng cho các thể loại sách tinh gọn hay các sản phẩm phái sinh của sách. Các sản phẩm như sách tinh gọn vì vậy mà được tự xuất bản nhiều trên các nền tảng sách lậu, không có sự quản lý của các cơ quan nhà nước, và không xin phép tác giả, tạo nên môi trường xuất bản không lành mạnh ở Việt Nam, tác động tiêu cực đến văn hóa đọc, những nền tảng lậu đó luôn tiềm ẩn những rủi ro về an ninh.

3. Giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả khai thác, xuất bản sách tinh gọn

3.1. Nâng cao vai trò của Cục Xuất bản, In và Phát hành.

Cần tiến hành các chiến dịch khảo sát thị trường nhằm đến sản phẩm tinh gọn hoặc thực hiện khảo sát với nhiều nội dung khác xung quanh xuất bản, nhằm tiết kiệm được các chi phí. Việc khảo sát này sẽ thu thập thêm được các số liệu cập nhật trong mọi góc độ của thị trường xuất bản Việt Nam. Từ các số liệu này, cung cấp cho các đơn vị xuất bản, từ đó có cơ sở cho các NXB và các công ty liên kết đưa ra hướng đi chính xác hơn, tạo thuận lợi cho hoạt động xuất bản nói chung và sách tinh gọn nói riêng.

Vậy nên thay vào việc cố gắng kiểm soát, các cơ quan quản lý Nhà nước nên tăng cường vai trò là trung gian kết nối giữa các bên trong hoạt động xuất bản, cơ quan phù hợp nhất cho hoạt động này chính là Cục Xuất bản, In và Phát hành. Cục nên xây dựng một nền tảng số cho sách tinh gọn với mô hình như "Blinkist" hay "getAbstract", cùng với sự uy tín của Cục với các NXB, các công ty liên kết, các tác giả, sẽ rất phù hợp cho vai trò xây dựng cộng đồng kết nối với các hoạt động xuất bản ở Việt Nam.

Với nền tảng đó, Cục vừa thực hiện chức năng quản lý, cấp phép, trung tâm về các hoạt động khai thác bản quyền, tuân thủ các quy ước chung của nền tảng, thu hút độc giả đến với nền tảng từ đó có kinh phí cho hoạt động khai thác sách tinh gọn. Đây là khoản đầu tư với chi phí thấp nhưng tiềm năng lợi nhuận cao. Ngoài ra, Cục Xuất bản, In và Phát hành có thể liên kết với các bên doanh nghiệp tư nhân để cùng đầu tư nền tảng số, cũng như các ứng dụng các hình thức xã hội hóa, ví dụ kết nối Waka, Voiz FM cùng đầu tư chung với Cục trong việc phát triển nền tảng tinh gọn, cổ phần sẽ được thỏa thuận theo khả năng đóng góp của mỗi bên, đóng góp có thể bằng tiền, trang thiết bị, công nghệ, hoặc bản quyền...

Tuy nhiên, cũng cần có những quy định đa dạng cho các sản phẩm tinh gọn khác nhau. Ví dụ các sản phẩm tinh gọn của NXB Chính trị quốc gia Sự thật đa phần là in, thực hiện theo các quy trình giống sách thông thường, sẽ phải có các quy định khác với dạng sách tinh gọn điện tử, hoặc sách tinh gọn nói bởi những sản phẩm này mang nhiều màu sắc giới thiệu sách hơn là tóm tắt nội dung. Với những sản phẩm giới thiệu sách này cũng cần có các quy định và giải pháp cấp bản quyền, để từ đó các công ty liên kết có cơ sở làm việc với các nền tảng mạng xã hội trong việc kiểm duyệt bản quyền trên toàn nền tảng cho sản phẩm tinh gọn. Như vậy vừa hỗ trợ được đa dạng

thể loại sách tinh gọn phát triển, vừa có những sản phẩm để truyền thông quảng bá sách và phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam, đồng thời giảm thiểu các cá nhân và tổ chức sử dụng trái phép các sản phẩm tinh gọn về để đăng tải lại trên nền tảng cá nhân nhằm thu lợi bất chính.

Bên cạnh đó, xây dựng các chuyên đề thí điểm các mô hình quản lý hoạt động khai thác sách tinh gọn ở một số NXB và các công ty liên kết, phục vụ công tác nghiên cứu khảo sát, đánh giá cụ thể các dạng mô hình quản lý, ứng dụng các công cụ chuyển đổi số trong hoạt động quản lý. Sách tinh gọn hiện nay ở Việt Nam có xu hướng được phát hành chủ đạo dưới dạng số hóa do chi phí thấp hơn nhiều so với việc in ấn. Ngân sách để xây dựng thí điểm có thể đến từ ngân sách nhà nước hoặc kêu gọi các bên tài trợ cho việc phát triển dự án, vì kết quả của hoạt động này sẽ mang nhiều lợi ích cho NXB và các công ty liên kết.

Các thuật ngữ cũng cần được thống nhất, có thể sử dụng duy nhất một tên gọi là "sách tinh gọn" hay "sách tóm tắt" hay "thường thức", hoặc cho phép sử dụng nhiều thuật ngữ và mỗi thuật ngữ có định nghĩa riêng, để tránh những hiểu nhầm trong việc khai thác bản quyền sách tinh gọn. Từ đó, các NXB và các công ty liên kết có thể sử dụng chung cụm từ khóa, xây dựng các đầu mục và từ khóa tìm kiếm trên Internet, giúp dễ dàng tiếp cận độc giả khi họ tìm kiếm, thuận tiện cho việc quản lý. Trên các nền tảng số của các NXB nên có mục dành cho sách tinh gọn để dễ dàng hơn cho độc giả tìm kiếm.

Mô hình khai thác sách tinh gọn trên thế giới tuy mới nhưng đã phát triển một cách chuyên nghiệp thành những công ty xuất bản tập trung vào các sản phẩm phái sinh đào tạo, không định hướng xuất bản sách thông thường. Họ coi sách tinh gọn là một sản phẩm cho giáo dục, học hỏi, từ đó, các NXB và các công ty liên kết ở Việt Nam nên kết hợp thêm những sản phẩm đào tạo trực tuyến khác, tạo nên một hệ sinh thái hoạt động song song bổ trợ cho nhau. Đây là hướng đi hiệu quả cho các hoạt động khai thác bản quyền sách tinh gọn tại Việt Nam.

Tóm lại, các sản phẩm sách tinh gọn nói riêng và các sản phẩm phái sinh từ sách nói chung, nên được tách riêng ra để các cơ quan nhà nước quản lý và áp dụng các chế tài khác nhau, đồng thời tạo điều kiện để thị trường phát triển, tăng số lượng xuất bản

các sản phẩm tinh gọn hơn trong khi vẫn đảm bảo các vấn đề bản quyền.

3.2. Các đơn vị xuất bản cần tăng cường các hoạt động khai thác bản quyền sách tinh gọn

Xu hướng xuất bản sách tinh gọn sẽ tập trung chính vào sách tinh gọn điện tử hay sách nói tinh gọn. Sự phát triển của sách tinh gọn sẽ đi cùng với sự phát triển của sách điện tử. Hiện tại sách điện tử cũng đang trong giai đoạn phát triển, doanh thu chưa được cao như sách in truyền thống, nhưng đó vẫn đang là xu hướng trong tương lai. Để phát triển sách điện tử cần phát triển thêm những nền tảng cho sách điện tử, sách tinh gọn hay sách nói. Nền tảng này không chỉ hoạt động trên trang thông tin điện tử, mà còn trên các ứng dụng phần mềm điện thoại để độc giả thuận tiện trong việc sử dụng, như vậy sẽ dễ dàng thu hút nhiều độc giả đến với nền tảng đó.

Khi đã có một nền tảng công nghệ, để tận dụng tối đa tránh lãng phí, các NXB và các công ty liên kết nên phát triển nhiều thể loại nội dung sách tinh gọn và các sản phẩm phái sinh khác hấp dẫn đối với giới trẻ, giới trẻ là nhóm độc giả có xu hướng ưa thích tiêu dùng các xuất bản phẩm điện tử, do tính tiện lợi với giá thành rẻ. Việc khai thác bản quyền sách tinh gọn của mỗi NXB bị phụ thuộc vào khả năng tìm kiếm nguồn sách để làm tinh gọn, và mỗi bên sẽ có lợi thế về một mảng nội dung riêng. Do đó, để xuất bản các sản phẩm tinh gọn hấp dẫn cần khảo sát, nghiên cứu và lắng nghe nhóm độc giả tiềm năng để tìm được nguồn sách phù hợp phát triển các sản phẩm sách tinh gọn của NXB và các công ty liên kết.

Với các nền tảng số này, thực hiện các hoạt động quảng bá trên các nền tảng mạng xã hội là hết sức cần thiết. Đây là cách nhanh nhất và thuận tiện để truyền thông quảng bá sản phẩm sách tinh gọn ra với công chúng thông qua nền tảng số, với một chuỗi các hoạt động truyền thông được thực hiện cùng lúc với nhau để phát hành sách tinh gọn đến với nhiều độc giả. Đây cũng là hoạt động xây dựng thương hiệu, xây dựng sự nhận diện cho NXB và công ty liên kết đến với độc giả. Điều cần lưu ý khi phát triển các nền tảng số là vấn đề về chi phí đầu tư nền tảng. Các chi phí cần được tính toán phù hợp để đảm bảo giao diện hấp dẫn, trải nghiệm người dùng tích cực, cũng như có khả năng chống lại các tin tặc tấn công đánh cắp dữ liệu.

3.3. Nâng cao chất lượng đội ngũ nhân sự cho hoạt động khai thác, xuất bản sách tinh gọn

Để có thể xây dựng hệ thống khai thác bản quyền sách tinh gọn riêng biệt cần có đội ngũ nhân sự với những kỹ năng phù hợp với hệ thống khai thác bản quyền sách tinh gọn, như vậy mới có thể xây dựng một hệ thống chuyên nghiệp. Hệ thống cần có các nhân sự có kỹ năng như biên tập, khai thác bản quyền, phát hành điện tử, công nghệ thông tin, truyền thông. Ngoài ra không chỉ có sách tinh gọn mà hệ thống này còn có thể khai thác bản quyền cả những sản phẩm phái sinh khác để làm phong phú hơn các sản phẩm của NXB và của các công ty liên kết.

Với một hệ thống mới, các nhân sự sẽ cần được đào tạo, nâng cấp kỹ năng, sau đó thông qua quá trình làm việc, báo cáo để đề xuất những thay đổi nhằm cải thiện quy trình làm việc của nhân sự khai thác sách tinh gọn tạo ra sự hiệu quả. Từ việc thu thập, tổng hợp các dữ liệu đó, tiếp tục cải thiện bộ máy khai thác sách tinh gọn, kết hợp với các cơ quan chuyên về đào tạo như Khoa Xuất bản – Học viên Báo chí và Tuyên truyền, để thử nghiệm xây dựng các khóa đào tạo ngắn ngày, đồng thời đưa vào trường trình đào tạo của bậc Đại học, xây dựng đội ngũ nhân sự lành nghề cho tương lai.

Sách tinh gọn và các sản phẩm phái sinh từ sách gốc, thường được xuất bản theo phương thức điện tử trên các nền tảng số, do đó thu hút nhóm đối tượng trẻ. Vậy nên hệ thống nhân sự thực hiện việc xuất bản sách tinh gọn hoặc các sản phẩm phái sinh từ sách cũng nên là nhóm trẻ, có suy nghĩ tương đồng sẽ dễ cho việc xuất bản sách tinh gọn đúng với nhu cầu của nhóm độc giả này. Với các nhân sự trẻ mới vào nghề, các kỹ năng mềm chưa được thuần thục, cần có những phương pháp quản lý tạo động lực, truyền cảm hứng để các bạn có thể gắn bó được với nghề một cách lâu dài. Bên cạnh đó, cần xây dựng văn hóa đào tạo trong bộ máy, để các kinh nghiệm và kiến thức được lan truyền trong đội ngũ nhân sự, từ đó có cơ sở xây dựng được quy trình đào tạo riêng dành cho NXB và các công ty liên kết.

Cần xây dựng quy trình làm việc của nhân sự khai thác sách tinh gọn. Nhân sự này cũng có thể đảm nhiệm cả nhiệm vụ biên tập và phát hành sách tinh gọn vậy bên tùy thuộc vào số lượng nhân sự, tùy thuộc vào quy mô của hoạt động khai thác bản

quyền, các NXB và các công ty liên kết có thể có các quy trình làm việc khác nhau. Giai đoạn đầu của việc xây dựng quy trình cũng sẽ gặp nhiều khó khăn nhưng sau một thời gian thực hiện, tích lũy kinh nghiệm, quy trình sẽ hoàn thiện và tối ưu được năng suất lao động.

Chính sách cho nhân sự, như tiền lương, đào tạo, chế độ vẫn là những điều tạo động lực cho nhân sự tiếp tục làm việc, giống như các bộ phận khác, cần có các chính sách phù hợp tùy theo khả năng và quy mô của từng NXB và các công ty liên kết. Điều này sẽ giúp xây dựng một hệ thống khai thác sách tinh gọn chuyên nghiệp hiệu quả và mang lại nhiều lợi ích cho đơn vị.

Tóm lại, hoạt động truyền cảm hứng và động lực cho nhân sự trong một ngành yêu cầu sự sáng tạo là một trong những hoạt động giúp quản lý nhân sự khai thác sách tinh gọn hiệu quả nhất. Vậy nên cần tập trung vào những yếu tố tâm lý, giúp cải thiện việc quản lý bộ máy xuất bản sách tinh gọn được hiệu quả.

3.4. Vấn đề liên quan đến tác giả trong hoạt động khai thác, xuất bản sách tinh gọn

Giải pháp liên quan đến tác giả trong hoạt động khai thác, xuất bản sách tinh gọn cũng cần lưu ý thực tế là không phải tác giả nào cũng sẽ có nhu cầu tạo ra các sản phẩm sách tinh gọn, việc khai thác, xuất bản sách tinh gọn vì thế cũng sẽ gặp khó khăn. Tính cách của tác giả cũng khác biệt, không phải dễ dàng để thuyết phục tác giả tham gia vào các hoạt động sách tinh gọn dù cho lợi ích của tác giả được đảm bảo.

Đa phần các tác giả sẽ không mong muốn đưa con tinh thần của mình có những phiên bản biến dạng cũng như những nội dung hay, kịch tính bị tiết lộ trước, làm giảm sự hấp dẫn trong việc đọc sách gốc, tuy nhiên việc tác phẩm được khai thác sang những sản phẩm phái sinh cũng sẽ giúp tác phẩm gốc được nhiều người biết đến và tạo ra nhiều lợi ích hơn cho tác giả. Đối với tác giả, cần có những hoạt động tuyên truyền, chỉ dẫn về lợi ích của sách tinh gọn, từ đó tác giả có thể tham gia vào các hoạt động khai thác bản quyền sách tinh gọn, và có cái nhìn tích cực về hoạt động khai thác bản quyền này.

Bên cạnh đó, cũng cần hướng dẫn các tác giả phát triển thêm các sản phẩm phái sinh với tác phẩm của mình, việc này đã được thực hiện từ rất lâu đặc biệt với các tác phẩm nhiều người yêu thích. Với sự phát triển của các nền tảng phát hành, các chi phí phát hành như in ấn quảng bá hoặc biên tập thành các sản phẩm phái sinh cũng thấp hơn, trong khi đó nhu cầu đối với những sản phẩm thị trường ngách cũng tăng cao, điều này làm tăng doanh thu đến từ các sản phẩm phái sinh, tạo điều kiện cho việc khai thác bản quyền các sản phẩm sách tinh gọn và phái sinh. Nếu như các tác giả cũng chủ động phát triển thêm các sản phẩm tinh gọn, sau một thời gian sáng tác họ sẽ có kinh nghiệm trong việc phát triển các loại sản phẩm này, tạo điều kiện thuận lợi cho việc kinh doanh khai thác bản quyền sách tinh gọn, rút ngắn thời gian cho công tác biên tập, phát hành.

Tác giả là nguồn cho hoạt động khai thác sách tinh gọn, và trên thực tế không nhất thiết tác giả chỉ là tác giả của sách gốc. Trên thị trường đã tồn tại rất nhiều tác giả của các tác phẩm tinh gọn, họ là những người nằm trong hệ thống xây dựng nội dung cho các kênh truyền thông về chủ đề sách trên mạng xã hội. Đó cũng chính là các tác giả tiềm năng, chính bản thân họ cũng chưa chắc nghĩ đến một ngày mình là tác giả của một xuất bản phẩm, nhưng với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ nền tảng kỹ thuật số, và nghề sáng tạo nội dung, ngẫu nhiên họ trở thành tác giả để các doanh nghiệp xuất bản khai thác bản quyền sách tinh gọn. Họ có thể trở thành tác giả hỗ trợ phát triển sách tinh gọn cùng với tác giả chính hoặc họ cũng là tác giả để tổng hợp lại những kiến thức họ nghiên cứu được qua những bộ sách rồi đưa ra những nhận xét trên góc độ khoa học, kinh nghiệm khi thực hiện trải nghiệm ứng dụng những kiến thức đó.

Có thể ví dụ một dạng tác phẩm tinh gọn là thể loại "Review" – Một nhân vật sẽ trải nghiệm thực tế sản phẩm và viết lại nhận xét, đây cũng giống các sản phẩm phê bình văn học, phê bình nghệ thuật nhưng được thực hiện trên mạng xã hội và thu hút rất nhiều người xem, được các nền tảng mạng xã hội bảo vệ bản quyền tác giả. Tác giả trải nghiệm, sau khi đọc xong nội dung của cuốn sách, áp dụng vào thực tế, tích lũy được kinh nghiệm và viết lại trải nghiệm của mình cũng như các gợi ý, các bước, các kinh nghiệm cho người mới bắt đầu, xuất bản những kiến thức đó trên mạng xã hội, biến nó thành một sản phẩm mới hoàn toàn.

Sản phẩm này không cần xin phép tác giả gốc vì đây là trải nghiệm riêng của một hoặc nhiều người sau khi tiếp nhận tác phẩm của tác giả gốc, nhưng tác giả cũng sẽ phải công bố nguồn cảm hứng của mình đến từ những nguồn sách hay tư liệu mà họ sử dụng, tác giả của nguồn đó là ai, mặc dù không cần xin phép nhưng nếu không nhắc đến nguồn tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu hoặc nguồn cảm hứng được đến từ đâu thì tác phẩm này lại trở thành vi phạm bản quyền. Đây là một nguồn tác giả tuyệt vời để khai thác bản quyền sách tinh gọn, vì hiện tại có rất nhiều các tác giả mạng xã hội đang thực hiện hoạt động này thường xuyên vì yêu thích công việc đó./.

Tài liệu tham khảo

- (1) Bộ Thông tin và Truyền thông, Cục Xuất bản, In và Phát hành (2023), Báo cáo sơ kết đánh giá 01 năm triển khai nhiệm vụ phát triển thị trường sách tinh gọn.
- (2) Các cuộc phỏng vấn sâu với đại diện NXB Chính trị quốc gia Sự thật, NXB Thông tin và Truyền thông, Công ty sách điện tử Waka, Công ty sách nói Wewe (Nền tảng Voiz FM) được tác giả tiến hành từ tháng 4 năm 2024 đến tháng 6 năm 2024.
- (3) Quốc hội (2005, sửa đổi 2022), Luật Sở hữu trí tuệ, Văn phòng Quốc hội.
- (4) Quốc hội (2012), Luật xuất bản, Văn phòng Quốc hội.
- (5) <https://datareportal.com/> - Trang Datareportal – Một thông tin điện tử tổng hợp thông dữ liệu về truyền thông đa phương tiện trên thế giới.